

Zápis z 3. jednání Vědecké rady Ústavu pro studium totalitních režimů

Datum a místo konání: 6. prosince 2013, 11.00 hodin, Siwiewcova 2, Praha 3.

Přítomni:

Vědecká rada: Zdeněk Beneš, Muriel M. Blaive, Peter Bugge, Cathleen C. Giustino, Michal Pehr, Adrian Portmann - von Arburg, Petr Pithart, Vilém Prečan, Oldřich Tůma, Vojtěch Vlček, Tomáš Vrba, Karel Vodička.

Dva další členové Vědecké rady (dále jen VR), Ladislav Cabada a Milan L. Hauner, vyjádřili s dostatečným předstihem přání se jednání zúčastnit prostřednictvím dálkového připojení. V době zahájení jednání se nacházeli oba online a byli připraveni se jednání tímto způsobem zúčastnit. Připojení se však nepodařilo stabilně udržet, což vedlo k porušení práva členů VR účastnit se dálkovým způsobem jednání VR, které je zakotveno v Jednacím řádu VR (čl. 5, odst. 5). Následná snaha předsedy VR A. Portmanna o nápravu formou dodatečného hlasování obou poškozených členů VR nicméně narazila na odpor některých členů VR včetně poukázání na porušení jiných, nspecifikovaných částí Jednacího řádu. Po dohodě s oběma poškozenými členy VR tak tento zápis reflektuje pouze hlasování členů VR fyzicky přítomných na jednání dne 6. prosince.

Vedení ÚSTR: P. Foglová (od bodu 1.), Z. Hazdra (část), M. Pelíšek (část).

Omluveni: Jan Rataj

Hosté: Michal Uhl (člen Rady ÚSTR; část); Michal Hroza (ÚSTR, ředitel odboru edičního; část), Adam Hradilek (ÚSTR, vedoucí skupiny orální historie; část); Jana Klímová (ÚSTR, sekretariát),

Zápis vyhotovil: Pavel Ryjáček

Program:

Předporada členů VR

1. Uvítání a program jednání

- a) Uvítací slovo ředitelky Ústavu a předsedy VR
- b) Doplnění programu

- c) Schválení programu
- 2. Evaluace 2013
 - a) Ohlasy na Závěrečnou zprávu a celková bilance evaluace
 - b) Způsob zveřejnění Závěrečné zprávy na webu Ústavu
 - c) Vydání Závěrečné zprávy tiskem
 - d) Předkládání posudků garantů
- 3. Postavení Vědecké rady
 - Poradní funkce VR, rozsah její pravomoci a formy její práce
- 4. Velká evaluace
 - a) Úvodní slovo člena VR dr. Oldřichy Tůmy
 - b) Rozprava nad koncepcí a termínem Velké evaluace
 - c) Další postup
- 5. Návrh Plánu činnosti Ústavu na rok 2014
 - a) Stanovisko VR (rozprava, usnesení)
 - b) Implementace doporučení vyplývajících z evaluace v další činnosti Ústavu:
Představy ředitelky a I. náměstka ředitelky
- 6. Vydavatelská činnost Ústavu
 - a) Vyjádření ředitele Odboru edičního a I. náměstka ředitelky
 - b) Rozprava
- 7. Skupina orální historie
 - a) Referát vedoucího SOH o činnosti Skupiny a vyjádření k posudku vzniklému v rámci evaluace
 - b) Rozprava
- 8. Různé
 - a) Drobná sdělení předsedy VR
 - b) Rozvrh další práce VR
 - c) Termín 4. zasedání pléna VR

O průběhu a výsledcích předporady členů VR byl pořízen neveřejný zápis.

Ad 1)

A. Portmann - von Arburg přivítal přítomné a s úsměvem poznamenal, že jednání bude probíhat pod zvláštním patronátem svatého Mikuláše, takže se jistě bude dařit.

Program byl schválen s tím, že přednostně bude probrán 5. a 6. bod, neboť náměstek Z. Hazdra, kterého se tyto body bezprostředně týkají, ze zdravotních důvodů nemůže být přítomen na celém jednání VR.

Ad 5)

A. Portmann - von Arburg připomněl, že vedení ÚSTR si přálo, aby se VR vyjádřila k návrhu Plánu činnosti a aby hlasovala o tom, zda doporučovat ředitelce, aby předložila návrh Plánu činnosti ke schválení Radě ÚSTR. Konstatoval, že počet členů VR, kteří písemně hlasovali, nestačí na to, aby hlasování bylo platné, a že odezva členů VR byla početně nepříliš silná i vzhledem k relativně krátké časové lhůtě. Písemná vyjádření členů VR už vedení ÚSTR dostalo. Předseda vyzval zejména ty členy VR, kteří se v předchozí době nevyjádřili písemně, aby přednesli své poznámky k návrhu Plánu činnosti.

V. Prečan řekl, že dosud nenašel čas prostudovat 80 stran materiálu. Podobně promluvil P. Bugge. Zároveň položil otázku, k čemu je hlasování určeno, když stačí věcná diskuse. Plán práce schvaluje Rada ÚSTR, nikoli VR.

A. Portmann - von Arburg upřesnil, že při hlasování nešlo o schvalování Plánu činnosti a že výše uvedený předmět hlasování byl předem domluven s vedením Ústavu.

Z. Beneš připomněl, že písemně poslal některé připomínky, nejzávažnější k projektu pronásledování církví; podle něj by mělo být uvedeno, že projekt je v jednání.

Z. Hazdra vysvětlil, že zmíněný projekt se řeší několik let, badatelka S. Vodičková už přispěla několika velmi povedenými výstupy a na základě doporučení z předběžné evaluace projekt byl upraven tak, aby téma bylo uchopeno uceleněji. Poděkoval Z. Benešovi za pomoc při navázání kontaktů, díky kterým se projekt rozšíří na univerzitní půdu.

K. Vodička řekl, že VR jako poradní orgán ředitelky má především přinášet náměty a podněty. K Plánu činnosti poznamenal, že potřebné jsou mezinárodní projekty a navazování mezinárodních kontaktů. Podpořil by také vydávání monografií a obecně publikování, zejména v zahraničí. Z konkrétních projektů doporučuje zaměřit se na kádrovou politiku KSČ, obecně se přimlouvá za přechod od popisných a biografických prací k analytickým.

V. Vlček se ptal, zda je smysluplné teď uvádět podrobně všechny návrhy; doporučuje písemnou podobu. A. Portmann - von Arburg souhlasil.

C. Giustino se ptala na podrobnosti pracovní skupiny k metodologii.

Z. Hazdra vysvětlil, že v lednu vznikne společná skupina složená z odborníků ÚSTR a ABS; jedním z jejích záměrů je vytvořit například čítanku vybraných pramenů z provenience ABS, komentovanou historiky. Bude obsahovat slovník zkratk a podobně.

Z. Beneš se velmi přimlouvá za projekt korpusu jazyka StB.

V. Vlček se ptal, zda dojde k diskusi mezi badateli, kteří vedou nové projekty, a jejich posuzovateli.

Z. Hazdra informoval, že se to chystá. Externí posudky dosud nejsou kompletní. Jednou z novinek v souvislosti s přechodem na projektové řízení bude to, že každý z garantů projektu bude od začátku roku vědět, s jakou částkou z rozpočtu může počítat, a přitom proběhne i zmíněná diskuse, nejpozději do konce ledna.

A. Portmann - von Arburg se ptal, kolik externích posudků bude. Z. Hazdra upřesnil, že každý nově zaváděný projekt bude posuzován jedním členem VR a jedním externím odborníkem mimo ÚSTR.

A. Portmann - von Arburg to pokládá za velmi dobrý postup. Pro budoucnost navrhuje operovat s pevnými lhůtami pro předkládání, posuzování projektů a rozhodování o nich.

Z. Hazdra souhlasil, pro příští rok se s tím počítá; letošní tempo bylo mimořádné.

A. Portmann - von Arburg se připojil k tomu, že projekt korpusu jazyka StB je důležitý. Obává se však, že koncept projektu ještě není úplně zralý, a odkazuje na své písemné vyjádření, kde to uvádí podrobněji.

Z. Hazdra informoval, že projekt konzultoval s externistou Václavem Cvrčkem, renomovaným odborníkem v oblasti jazykových korpusů. Projekt bude zatím v pilotní fázi, nelze ho totiž realizovat bez grantové podpory. Pokud podporu získá, bude dr. Cvrček jeho garantem a role pracovníků ÚSTR bude spolupracující a koordinační.

Při té příležitosti Z. Hazdra sdělil, že ÚSTR i ABS byly zapsány na seznam výzkumných organizací. Tím se oběma institucím otevírá možnost grantových žádostí. Zároveň s úsměvem ubezpečil O. Tůmu, že to pro ÚSD neznamená konkurenci, ale naopak koordinovanou spolupráci, a uvedl několik příkladů.

A. Portmann - von Arburg se ptal, zda se VR bude mít možnost k takto vznikajícím projektům vyjádřit, a Z. Hazdra souhlasil s tím, že to bude aktuální v průběhu jara.

P. Bugge se pozastavil nad termínem „kolektivní monografie“: podle něj je to *contradictio in adiecto*. Čeští členové VR mu s humorem vysvětlili, že jde o českou specialitu související se systémem RIV, a její obdobu nelze hledat v cizích jazycích. Jde o to, že autoři u nás dostávají menší bodové ohodnocení, když napíší studii do sborníku, než když přispívají do „kolektivní monografie“.

P. Bugge se poté pozastavil nad projektem trestně-právní perzekuce odpůrců režimu v Československu, kde mu chybělo vysvětlení, v jaké pozici je projekt v rámci dosavadního bádání. Z. Hazdra popsal historii projektu od roku 2008. Je rád, že se podařilo dohodnout spolupráci s Jaroslavem Pažoutem z liberecké univerzity. Poté popsal další souvislosti projektu. Pokládá jej za klíčový a přivítal podněty z malé evaluace, díky kterým se jej povedlo lépe ukotvit.

A. Portmann - von Arburg se k tomu přidal a připomněl svůj posudek k tomuto projektu. Pokládá projekt za velmi smysluplný a je přesvědčen, že i celá paleta šesti nových projektů je maximum možného a že je to hlavně zásluha Z. Hazdry.

O. Tůma a K. Vodička krátce připomněli, jak se přistupuje k projektům v jejich ústavech.

Z. Hazdra řekl, že Plán činnosti přehledně vypovídá o celkovém směřování Ústavu v příštím roce tak, aby každý viděl, s jakými projekty a výstupy se počítá. Řada doporučení VR z předběžné evaluace bude implementována do individuálních plánů činnosti během příštího roku. Každý zaměstnanec bude garantovat určité minimum výstupů, které je schopen během roku odevzdat. Vedení bude klást důraz také na publikování v mimoústavních periodících, v tom jsou dosud rezervy. Ústav se bude snažit vytvořit kariérní řád, s ohledem na limity státní instituce. Z. Hazdra neshledává žádný rozpor mezi záměry vedení a písemnými poznámkami, které k návrhu Plánu činnosti zaslal A. Portmann - von Arburg.

Z. Hazdra také promluvil o rukopisu knihy Václava Kašky, mapující dějiny KSČ na jižní Moravě, který doporučil A. Portmann – von Arburg. Ediční rada ji zařadila do edičních plánů, kniha zapadá do dlouhodobého záměru mapovat regionální dějiny KSČ. V souvislosti s tím má být vbrzku podepsána spolupráce mezi Ústavem a sdružením *Conditio humana*.

A. Portmann - von Arburg se ptal, kdo připravoval Plán činnosti.

Z. Hazdra vysvětlil, že podkladové materiály předkládali zodpovědní pracovníci jednotlivých odborů. Za OZTR to byl Jan Kalous, návrh prošel diskusí a vnitřní oponenturou. Za ediční odbor předkládal materiál M. Hroza, ale byl už předtím projednán Ediční radou. Podobně probíhala činnost v dalších úsecích.

A. Portmann - von Arburg vidí problém v tom, že se VR dozvídá jen ústně, že se počítá s kariérním řádem a se systémem hodnocení zaměstnanců, ale není to obsaženo v Plánu činnosti. Z. Hazdra připustil, že by taková zmínka v Plánu činnosti být mohla, například v úvodní části. Zatím se však přikláněl k tomu, že kariérní řád či tvorba databáze projektů patří k interním aktům řízení ústavu, tudíž nemusí být v Plánu činnosti zmiňovány.

K. Vodička se přimlouvá, aby byly zmíněny v úvodu Plánu činnosti. Kariérní řád a hodnocení zaměstnanců a projektů totiž znamenají nápravu jistého deficitu, takže by to mělo být zmíněno i navenek.

A. Portmann - von Arburg připustil, že Plán činnosti nemůže zohlednit všechny poznámky ze Závěrečné zprávy, ale nevidí zatím ani snahu. Polovina Závěrečné zprávy tak vyznívá do ztracena.

Z. Hazdra oponoval, že pokud se doporučení VR odrážejí v individuálních plánech činnosti a v interních aktech řízení, je to postačující, i kdyby to nebylo zmíněno v Plánu činnosti. Přesto je teď nakloněn tomu, aby se to i v Plánu činnosti objevilo.

K. Vodička poznamenal, že VR dává jen doporučení, vedení ho nemusí přijmout. A. Portmann – von Arburg to potvrdil, ale namítl, že zatím nepozoroval ani to, že by doporučení byla brána v potaz.

Z. Hazdra ubezpečil, že vedení hodlá doporučení VR uvádět v život.

A. Portmann - von Arburg řekl, že si je vědom, že teď nelze přicházet s velkolepou koncepcí, když se neví, kdo bude příštím ředitelem.

P. Foglová krátce poznamenala, že co se týče Plánu činnosti, naprosto stojí za náměstkem Hazdrou.

Ad 6)

A. Portmann - von Arburg připomněl, že impuls k projednávání tohoto tématu přinesly dozvuky Závěrečné zprávy. Čtyři přílohy dopisu paní ředitelky z 18. listopadu, o jejichž vypracování ji předseda VR předtím požádal, přímo reagují na některé kategorie publikací, které definovala v rámci svého postoje M. Blaive.

Přizvaný host M. Hroza, který je autorem podkladů k dopisu paní ředitelky, krátce prezentoval některé upřesňující informace.

A. Portmann - von Arburg řekl, že pro něj je na základě těchto podkladů ve věci zcela jasno.

P. Bugge poznamenal, že když je u monografie uveden kolektiv autorů, podle něj o monografii nejde, ale nechce na tom trvat.

M. Hroza upozornil, že sám nemůže interpretovat to, co kdysi schválila Rada ÚSTR a co je tudíž zařazeno do příslušné kategorie, nicméně má určitou pochybnost u dvou publikací, které by osobně také řadil jinak. Zároveň označení „monografie“ vnímá tak, že jde o publikaci zaměřenou na jedno téma, nikoli o publikaci jednoho autora.

A. Portmann - von Arburg řekl, že počet prací, které mají jednoho autora, je podle něj výrazně vyšší, než se domnívala M. Blaive. Nesouhlasí také s kolujícím tvrzením, že více než polovina knižních publikací jsou edicemi dokumentů. Nechal vypracovat seznam publikací, jejichž převážnou část tvoří dokumenty, a je jich deset. To v žádném případě není víc než polovina knižních publikací, v tom podklady hovoří jasně. Hraničních případů není mnoho a nemění nic na celkovém obrazu.

M. Blaive řekla, že se nechce vracet k počítání. Má však za to, že publikací – bez ohledu na přesné počty – není dost. Do budoucna je v plánu jenom jedna jednoautorská monografie, a to je podle ní málo.

A. Portmann - von Arburg připomněl, že právě tato kritika byla uvedena v Závěrečné zprávě.

M. Hroza upozornil, že o publikacích nerozhoduje jeho odbor, ale ředitel ÚSTR na základě projednání Ediční radou. Tam, kde si Rada ÚSTR vymíní zařazení konkrétní publikace do Plánu činnosti, bere rozhodnutí na svá bedra. Ediční odbor vydal všechny připravené publikace kromě jedné, která neprošla recenzním řízením.

A. Portmann - von Arburg řekl, že za nízký počet plánovaných monografických publikací nemůže současné vedení. Monografie se připravují dlouhodobě. Přitom je vidět, že se nově tímto směrem jde, a to je dobré.

K. Vodička souhlasil, že publikací není dost, a je rád, že vedení přijalo opatření ke zlepšení.

A. Portmann - von Arburg připomněl, že poslal do Knihovny Jána Langoše dotaz na počet titulů sesterských zahraničních institucí, které jsou v knihovně skutečně k dispozici. Odezvu ještě nemá. Zjistil nicméně, že výměna se zahraničními institucemi nefunguje dost systematicky a jsou v tom mezery, takže autoři v Ústavu nemají k dispozici některé inspirativní publikace.

P. Foglová připomněla, že výměna se neděje po jednotlivých titulech, ale po balících jednou či dvakrát za rok. Tím mohou vznikat dočasné mezery.

A. Portmann - von Arburg uvedl příklad tématu (interpretace písemností StB), ke kterému z pěti velmi relevantních publikací IPN aktuálně máme jen jednu.

P. Foglová poznamenala, že tohle ještě nové vedení nestihlo zrevidovat, ale udělá to.

M. Hroza popsal, že zdaleka ne všechny zásilky obsahují všechny nasmlouvané publikace. Jedním z problémů může být i to, že například polský IPN má neporovnatelně vyšší publikační produkci než my, a proto možná neposílá všechny tituly. To se musí ještě ošetřit. Vzpomněl také, že knihovna J. Langoše měla teoreticky naplánována tři a půl tabulkového místa, ale aktuálně má jen jednu knihovnici na třičtvrtě úvazku, a ta musí stihnout všechny knihovnické služby. Tato redukce proběhla za minulého vedení.

V. Vlček varoval před akcentováním kvantity. Když hodnotí, jakým způsobem se produkce Ústavu vyvíjí – nejde jen o monografie, ale také o výstavy, tvorbu DVD a podobně – vidí jednoznačně zlepšující se tendenci. Mělo by jít ale o kvalitní monografie, a především syntézy, a to nejsou věci, které lze pořídit za rok.

M. Hroza se ještě vrátil k zastaralému knihovnímu systému, který nezobrazuje všechno, co je vloženo do elektronického katalogu. Firma, která systém poskytla, však odmítá odstranit chyby. Je možné, že se bude hledat jiný systém.

Na dotaz C. Giustino M. Hroza informoval o publikacích v cizích jazycích. K tomu je podle něj třeba spolupracovat se zahraničními partnery. Kdybychom sami vydávali cizojazyčné publikace, bylo by to neúnosně drahé a málo efektivní. Ve spolupráci s partnery jsou připraveny dva překlady do ruštiny a jeden do polštiny. Ve dvou případech si také sami zahraniční partneři řekli o spolupráci.

Ad 4)

O. Tůma řekl, že velkou evaluaci má připravit a organizovat Rada ÚSTR. Podivil se, že ta předchozí za pět let nedospěla k potřebě ji iniciovat. Ve svých „Zásadách evaluace“, které byly doručeny členům VR jako podkladový materiál, písemně formuloval určitý návrh, jak by velká evaluace mohla probíhat a jaké podklady by se měly brát v úvahu. Podle něj by důraz neměl být kladen na kvantitu, ale na to nejlepší. Každá hodnocená jednotka by tudíž do evaluace měla sama navrhnout určitý počet klíčových výstupů, kterých dosáhla.

Evaluaci by také měla předcházet atestace vědeckých pracovníků. Ti pokud možno nemají být hodnoceni v průběhu každého roku, ale v delší perspektivě.

O. Tůma se vyjádřil také k otázce, zda hodnotit ÚSTR za celou dobu jeho existence. Podle něj to je důležité, bez toho by to nebyla evaluace.

K představě o velké evaluaci ještě poznamenal, že Rada ÚSTR by měla jmenovat komisi, která by v kooperaci s Radou zvolila posuzovatele. Jednoznačně mezinárodní složení posuzovatelů není podle něj bezpodmínečně nutné, v tom se ÚSTR liší od akademických pracovišť. Celý proces se také nesmí uspěchat.

Své písemné podklady O. Tůma pokládá za jeden z možných scénářů a takto je nabízí Radě ÚSTR.

A. Portmann - von Arburg upozornil na problém času – a z časových důvodů doporučuje, aby to byl úkol pro nové vedení ÚSTR. Správný termín na provedení velké evaluace je podle něj v roce 2015.

O. Tůma navázal, že evaluace, která by proběhla v roce 2015, se musí připravit v polovině příštího roku. Ale musí to rozhodnout Rada ÚSTR. Objektem evaluace je totiž i vedení ÚSTR, proto velkou evaluaci nemůže organizovat vedení, ale Rada.

A. Portmann - von Arburg dal k úvaze otázku, zda by VR měla koncept kolegy Tůmy pokládat za svůj vklad do tématu a předáním Radě ÚSTR už téma opustit. Sám by se k tomu přikláněl. Není si ale jist, že by bylo šťastné, aby velká evaluace zahrnovala celou činnost Ústavu od jeho založení: „V tom sklepe je několik mrtvol. Máme je znovu nosit do obývacího pokoje?“

V. Vlček reagoval otázkou, kde by se měl stanovit mezník. Podle něj by velká evaluace měla zahrnovat celou existenci ÚSTR, v patřičném kontextu. Jinak by to bylo nebezpečné vůči aktuálnímu stavu Ústavu.

O. Tůma ještě připomněl, že svoji představu velké evaluace připravil pro tu část Ústavu, která se zabývá výzkumnou a vzdělávací činností. Archiv by musel být evaluován jinak.

A. Portmann - von Arburg pokládá za důležité, aby podklady byly formálně a obsahově unifikovány. Otázka je, zda předem nemá být zaveden určitý systém individuálních atestací. To vše si vyžádá hodně času.

T. Vrba soudí, že VR může doporučit stávajícímu vedení, aby své následovníky při předávání agendy upozornilo na potřebu začít včas chystat velkou evaluaci. Za klíčový pokládá výběr posuzovatelů, aby nikdo zvenčí nemohl vznášet pochybnosti o jejich nezávislosti.

K. Vodička navrhl přípravu velké evaluace zanechat do Plánu činnosti.

A. Portmann - von Arburg se k tomu přidal s tím, že nikde nezazněl žádný argument proti přípravě velké evaluace.

P. Foglová souhlasila a připojila i ekonomické zdůvodnění: rozpočet na rok 2015 se připravuje v květnu či červnu 2014, v té době už bude potřeba náklady na velkou evaluaci zohlednit.

O. Tůma na dotaz V. Prečana upřesnil, že v ÚSD měla hodnotící komise 5 členů, jmenovala ji Akademická rada a do velké evaluace se zapojilo asi 40 posuzovatelů. Na každé oddělení připadají asi 3 posuzovatelé.

Ad 2)

A. Portmann - von Arburg poznamenal, že malá evaluace nakonec nebyla „tak malá“. I díky tomu se s velkou evaluací nemusí spěchat. Připomněl též, že ani reprezentanti bývalého vedení výsledky malé evaluace nekritizovali, ačkoliv Závěrečná zpráva uvádí řadu i velmi kritických poznámek, což je podle něj příslib širšího konsensu. Také ohlas v médiích pokládá za příznivý. Výjimkou byla jen rozhlasová debata u paní Tachecí, kde se bohužel sedm minut mluvilo o něčem jiném a na prezentování výsledků evaluace nebylo dost prostoru.

V. Prečan položil otázku, zda pořady paní Tachecí jsou reprezentativní.

A. Portmann - von Arburg upozornil na jiné mediální ohlasy. Zároveň si však postěžoval na „suboptimální“ prezentaci Závěrečné zprávy na webu Ústavu. Vysvětlil, že na toto téma korespondoval s tiskovým mluvčím a s ředitelem Kanceláře ÚSTR, a když jeho pokusy neměly úspěch, napsal dopis na hlavičkovém papíře ředitelce ÚSTR. Zdůrazňuje, že v něm formuloval jenom návrhy, nikoli požadavky. Přesto na webu nenašel aktuální verzi Závěrečné zprávy, a tak to sám řešil přes ředitele odboru informatiky.

V. Vlček se nechce trápit problematikou medializace Závěrečné zprávy. Její smysl vidí v tom, aby byla reflektována v Plánu činnosti a aby se během 1–2 let ukázaly nějaké výsledky.

V. Prečan podotkl, že Závěrečná zpráva měla vyvrátit námitky těch, kteří evaluaci pokládali za kádrování či přípravu na čistky. Proto je důležité, aby se s ní každý mohl seznámit.

V. Vlček navázal, že Závěrečná zpráva vyvracela i domněnky, že se v Ústavu nepracuje. Přinesla realistické hodnocení.

K. Vodička vyslovil názor, že vedení Zprávu reflektovalo.

P. Foglová připomněla, že ediční odbor měl hodně práce s finalizací Závěrečné zprávy a předem nemohl tušit, že na to bude mít tak málo času. Zároveň pokládá za zbytečné, aby s předsedou VR komunikovala úředními dopisy. Vysvětlila, že vzhledem k počtu svých jednání, schůzek a dalších aktivit nemůže na všechny podněty reagovat okamžitě.

A. Portmann - von Arburg řekl, že jeden z problémů vidí v tom, že upozornění na Závěrečnou zprávu zmizelo z hlavní webové stránky Ústavu během několika dnů.

P. Foglová vysvětlila, že to je dáno přibýváním dalších aktualit: každá nová posouvá ty dosavadní dolů.

A. Portmann – von Arburg formuloval, jak řekl, rétorickou otázku, jestli výsledky první evaluace jsou svým významem srovnatelné s konáním některého workshopu. Má za to, že Závěrečná zpráva by zasloužila určitou pozornost, a to příliš neviděl.

T. Vrba poznamenal, že hledání informací na webu je obecně problematické. Stránky ÚSTR nepokládá za přehledné, najít na nich nějakou informaci dá zbytečnou práci.

P. Foglová souhlasila s tím, že věci, které nefungují nebo fungují špatně, je mnoho a napravují se postupně.

M. Pehr se připojil ke sloům K. Vodičky a připomněl, že evaluace v první řadě slouží pro potřebu vedení. Její zveřejnění je věc druhá, na druhém místě.

V. Vlček namítl, že evaluace, na které se pracovalo čtyři měsíce, by měla mít vyšší prioritu než akce, které se připravují týden.

V. Prečan řekl, že když se podnikala tisková konference, byl to jasný signál, že i aspekt medializační byl považován za důležitý.

P. Foglová zdůraznila, že si velmi váží obrovské práce VR na Závěrečné zprávě. Nečekala, že příprava Zprávy bude trvat tak dlouho a že bude tak náročná. Ocenila, že se díky VR dostaly důležité informace i na veřejnost. Všem členům VR poděkovala a vyslovila přání, aby ve své práci pokračovali.

V. Prečan se vrátil k otázce, jestli se v Závěrečné zprávě mělo mluvit o digitalizaci. Připomněl, že to bylo téma prvního workshopu, který se konal v rámci evaluace. Z toho automaticky vznikl závěr, že se čeká vyjádření i k této problematice.

A. Portmann - von Arburg připomněl, že je to v protokolu prvního zasedání a že to byl tehdy návrh 1. náměstka, aby se první workshop zabýval touto tematikou.

Z. Hazdra namítl, že o problematiku digitalizace se sám A. Portmann osobně velmi zajímal. Vedení si ovšem přálo, aby se VR vyjadřovala ke všem aspektům činnosti Ústavu, a neshledává žádný problém v tom, že VR posuzovala stav digitalizace. Otázkou je, jestli se VR měla vyjadřovat k otázkám delimitace. O ní před půl rokem nemohla být řeč.

A. Portmann - von Arburg řekl, že VR za jeho vedení nikdy nepřekročila meze své působnosti, a zeptal se, jestli je někdo opačného názoru.

P. Foglová upozornila na citlivou atmosféru v Ústavu i v mediálním prostoru. Kterákoli věta v Závěrečné zprávě může být zneužita, a s tím je potřeba ji formulovat.

A. Portmann - von Arburg se odvolal na zápis z prvního zasedání VR, kde se říká, že otázka digitalizace bude součástí evaluace. Řekl též, že je třeba přesně komunikovat. Přání ředitelky, aby text Závěrečné zprávy z evaluace dostalo vedení přednostně, před jeho zveřejněním, slyšel až nedávno. Je si vědom, že zneužit se dá všechno. Na téma delimitace

připomněl, že VR se nehodlá vyjadřovat k otázce právní, pouze konstatovala, že v oblasti digitalizace existují různé právní výklady, a to může být obrovský problém.

P. Foglová namítla, že právní výklady jsou věcí Rady ÚSTR.

A. Portmann - von Arburg pokračoval ve vysvětlování, že případné komplikace se mohou týkat i badatelské činnosti. A otázka, jestli digitalizované dokumenty vůbec budou zpřístupněny, a jakým způsobem, se týká činnosti Ústavu vůbec. To byl důvod, proč se digitalizace stala součástí evaluace. Trvá na tom, že doporučení v Závěrečné zprávě (opatřit si minimálně pět nezávislých právních posudků) bylo konstruktivní a dobře míněné.

A. Portmann - von Arburg poté znovu položil otázku, jestli někde VR překročila své kompetence.

P. Foglová řekla, že v tom nevidí problém. Jenom by ráda, kdyby VR zvažovala další dopady svých výstupů, nic víc. A. Portmann - von Arburg uvedl, že právní výklady znamenají problém pro celou agendu a je těžké se k tomu nevztahovat, pokud nám jde o dobré fungování této agendy a s ní související vědecké činnosti. P. Foglová oponovala, že právní výklady týkající se delimitace jsou v kompetenci Rady ÚSTR, nikoho jiného. A. Portmann - von Arburg namítl, že to vidí jinak.

V. Prečan připomněl, že VR musí mít možnost oponovat i řediteli, a připomněl na konkrétních faktech ze zápisů z let 2009 a 2010, že to dělal v době, kdy byl ředitelem Pavel Žáček. Zdůraznil, že ví, co je diskrétnost a loajálnost, po které volá ředitelka paní Foglová. Proto se také se do této chvíle nikde nezminil, ani v interních debatách, jaký je jeho názor na tzv. delimitaci. Považuje toto rozhodnutí za nevhodné, ukvapené a ne dosti připravené. Ústav potřeboval uklidnění atmosféry po krizi, k níž došlo po "převratu" v dubnu 2013 (paní Blaive to nazvala v rozhovoru s ním puč), a ne další vyhrocení stanovisek. To říká na tomto a jen na tomto fóru, avšak se vším důrazem., A. Portmann - von Arburg shrnul, že VR se pod jeho vedením nadále nebude vyjadřovat k právní stránce chystané delimitace. Řekl také, že si VR je velmi dobře vědoma, že je poradním orgánem ředitelky. Zároveň se zeptal, proč na to byl v poslední době upozorňován ze strany vedení poměrně často. Trochu se mu zdá, že někteří zástupci vedení nabyli v poslední době názoru, že VR nějaké své kompetence přece jen překročila, i když to dnes nechtějí říci otevřeně. Opakuje, že si není vědom, že by VR dělala něco, k čemu nebyla vyzvána.

P. Foglová připomněla, že kdykoli s předsedou VR hovoří, vždy oceňuje práci a kvalitu VR. Nevidí žádný vážný problém.

K. Vodička shrnul, že postup obou stran vnímá jako korektní.

A. Portmann - von Arburg poznamenal, že autonomie, kterou má VR, a dokonce její nezávislost, vyplývá z podstaty věci.

Ad 2c)

A. Portmann - von Arburg připomněl slib, vyjadřený na 2. zasedání VR, že vedení umožní vydání Závěrečné zprávy tiskem. Do časopisu Paměť a dějiny se asi nevejde, ale přichází v úvahu Securitas imperii.

P. Foglová se ptala, jestli má smysl Závěrečnou zprávu vydávat tiskem, když je prezentovaná na webu a bude tam dlouhodobě. Zpráva je mnohem delší, než se čekalo, a zabrala by polovinu sešitu Securitas imperii.

Z. Hazdra připomněl, že recenzovaná periodika musí sledovat i doporučenost příspěvků a členové Redakční rady nedoporučují otištění celé Závěrečné zprávy.

A. Portmann - von Arburg řekl, že mluvil s některými členy Redakční rady a ti ani nevěděli o příslibu otištění Závěrečné zprávy.

Z. Hazdra řekl, že o tom informoval Jana Kalouse jakožto předsedu Redakční rady.

A. Portmann - von Arburg citoval preambuli Závěrečné zprávy, kde je přímo vysloveno přání publikovat Zprávu i tiskem. Web má omezenou trvanlivost a nikdo nezaručí, že obsah bude k dispozici za pět nebo deset let. Podle něj by první evaluační zpráva v existenci Ústavu měla vyjít tiskem, aby se v budoucnu neztratila.

M. Pehr se domnívá, že postačí vytištění několika exemplářů, které by byly uloženy v knihovně. Ten, koho Zpráva zajímá, si ji snadno najde.

V. Vlček souhlasí, ale doporučoval by v Securitas imperii otisknout aspoň závěr Zprávy a celou Zprávu vytisknout v menším počtu výtisků v reprezentativní podobě.

V tom byla shoda. Celý text Zprávy se vytiskne v omezeném množství, aby i po čase byl k dispozici zájemcům z Ústavu i vně Ústavu.

P. Pithart připomněl, že odhadem 15 výtisků by se mělo dát adresně některým senátorům.

V. Vlček shrnul, že potřebné celkové množství je 40 až 50 kusů.

A. Portmann - von Arburg upozornil, že finálně korigovaná verze Zprávy je u pana Hrozy a ta má být použita.

Ad 2d)

A. Portmann - von Arburg navrhl revokaci usnesení z minulého zasedání o předkládání posudků projektů i těm garantům, kteří nejsou zároveň vedoucími oddělení nebo skupin. Je toho názoru, že podněty k projektům jsou užitečné nejen pro vedoucí, ale pro všechny řešitele, a upřednostnil by demokratický přístup před vrchnostenským. Na podporu toho přečetl reakce některých řešitelů, kteří mají zájem o posudky a nestačí jim, že si je mohli pouze přečíst. Navrhuje, aby garanti projektů posudky dostali a měli by možnost sdílet je se všemi spoluřešiteli; zároveň by je nesměli šířit jinam. Připomněl také, že i vedení navrhovalo liberálnější přístup, než jaký pak zvolila VR.

V. Vlček připomněl, že například nepřítomný J. Rataj nechtěl, aby jeho posudek byl zveřejněn. Sám by svoje posudky zveřejnil bez obav.

Z. Beneš řekl, že se o tom přece už debatovalo a problém byl ten, že členové VR nepsali posudky v podobě, která by se měla dávat garantům či nějakému relativně širšímu publiku. Museli by o tom předem vědět.

V. Prečan připomněl, že posudky nejsou vyrovnané co do formy. Mnozí je připravovali jako interní dokument.

K. Vodička varoval před předpokladem, že by posudky neunikly mimo předem stanovený okruh. S „utajením“ se u nás počítat nedá. Přimlouvá se za to, aby každý autor sám řekl, jestli dává posudek k dispozici, nebo ne. Příště by se počítalo s tím, že posudky budou k dispozici týmu, který projekt řeší.

M. Pehr se k tomu přidal.

O. Tůma navrhl, aby se rozhodnutí zpětně neměnilo.

Předseda VR modifikoval svůj původní návrh a ztotožňuje se s návrhem V. Vlčka, K. Vodičky a M. Pehra, aby každý autor posudků mohl sám rozhodovat o tom, zda jeho posudky mohou být poskytnuty garantům.

Usnesení: Každý oponent může sám rozhodnout, jestli své posudky dá k dispozici garantům. Vedení Ústavu se doporučuje připravit listinu, na které by se garanti zavázali, že nepředají posudky nikomu jinému než případným spoluřešitelům projektu.

Hlasování: Všichni pro.

C. Giustino, M. Blaise, A. Portmann - von Arburg, T. Vrba, P. Bugge a V. Vlček vyjádřili souhlas s tím, aby se jejich posudky dávaly garantům. [Dodatečně projevil souhlas i nepřítomný L. Cabada.]

Ad 7)

K jednání byl přizván Adam Hradilek, vedoucí skupiny orální historie. Jak vysvětlil A. Portmann – von Arburg, v době workshopů byl A. Hradilek na delší dovolené a tak se jich nemohl zúčastnit. Všichni přítomní členové VR obdrželi handout s informacemi o činnosti skupiny, posudkem oponentky M. Blaive a stanoviskem A. Hradilka k posudku.

M. Blaive řekla, že evaluační posudek napsala jako provizorní a teď je ráda, že A. Hradilek může přímo reagovat.

A. Hradilek během více než půlhodinového vystoupení prezentoval práci své skupiny a představil publikace, na kterých se jeho skupina podílela.

M. Blaive si vyžádala upřesnění, jak se pracuje s respondenty a podle kterých mezinárodních standardů.

A. Hradilek vysvětlil, že některé rozhovory jsou třeba i jen dvacetiminutové, ale jiné také devítihodinové, přizpůsobuje se to mj. ohledu na zdraví dotazovaných. Popsal také metody výběru respondentů, mj. na příkladu Svědků Jehovových. Někdy se hlásí pamětníci dokonce sami, když se výstupy projektů objeví v médiích. Dále se A. Hradilek zmínil o orientační osnově, podle které probíhá natáčení. S ohledem na věk respondentů se ale metodologie přizpůsobuje.

Debatovalo se o technice přepisování rozhovorů.

A. Portmann - von Arburg uzavřel debatu s tím, že A. Hradilek a M. Blaive by měli zůstat v kontaktu, a poděkoval A. Hradilkovi za prezentaci.

Ad 8)

A. Portmann - von Arburg upozornil na to, že dva členové VR v předstihu vyjádřili záměr účastnit se jednání prostřednictvím Skype, M. Hauner kvůli tomu musel vstávat asi ve čtyři hodiny, ale na začátku dnešní předporady se ukázalo, že spojení nefunguje. A. Portmann - von Arburg dodal, že předem několikrát zdůraznil řediteli Kanceláře nutnost technicky celou věc dobře připravit a informoval ho i o tom, jak přesně postupovat.

P. Foglová vyjádřila své překvapení a sdělila, že vydala pokyn v souladu s přáním VR. Omluvila se za jeho nesplnění.

A. Portmann - von Arburg zdůraznil, že nebyl dodržen Jednací řád, kde je právo na dálkovou účast zakotveno.

Debatovalo se o technických souvislostech. A. Portmann - von Arburg znovu připomněl, že na všechno detailně upozornil. Obává se, že neúčast dvou členů mohla mít vliv i na některá hlasování VR.

Dále se A. Portmann - von Arburg ptal na novou pracovníci, která bude k dispozici Vědecké radě.

P. Foglová představila slečnu Janu Klímovou, která bude postupně přebírat veškerou agendu VR. Bude k dispozici na telefonu 221 008 322. Zatím ale, dokud nebude oznámena změna, zůstává agenda v rukou M. Pelíška.

A. Portmann - von Arburg vznesl vůči vedení dotaz, jestli má VR reagovat na korespondenci s Platformou evropské paměti a svědomí.

P. Foglová to nedoporučila, a to vzhledem ke „zvláštnímu způsobu komunikace“ ze strany Platformy. Podle jejího názoru je výhrůžka Platformy, že Ústavu pozastaví členství, protiprávní.

V. Prečan si nechal od P. Foglové upřesnit právní vztah Platformy a ÚSTR a některé okolnosti týkající se mandátu výkonné ředitelky Platformy.

A. Portmann - von Arburg si postěžoval na nedostatečné informování VR o tom, že se o ní Platforma zmiňuje. Opakovaně již od léta vyjadřuje přání, aby byl tiskovým mluvčím o mediálních výstupech týkajících se VR informován.

V. Prečan řekl, že není povinností vedení ani Rady ÚSTR o tom informovat. A. Portmann - von Arburg oponoval tím, že nedostatek informací není šťastný pro komunikaci členů VR s novináři.

A. Portmann - von Arburg si vyžádal upřesnění, kdy končí mandát VR.

V. Prečan připomněl svůj názor, vyjádřený už na 1. zasedání, že je to s nástupem nového ředitele. Ten musí mít právo vybrat si VR podle svých potřeb.

A. Portmann - von Arburg vznesl dotaz, jaké úkoly by ještě měla plnit stávající VR.

K. Vodička by nechal délku mandátu na novém řediteli, sám by ji neomezoval. Ocenil by ovšem, kdyby Ústav měl v budoucnosti kontinuitu, třeba prostřednictvím VR.

V. Vlček pokládá za zásadní věc vytvořit katalog témat. Doporučuje to jako téma pro příští zasedání.

A. Portmann - von Arburg reagoval na dopis M. Vadasa určený ředitelce ÚSTR a členům Rady ÚSTR, zasláný na vědomí i členům VR. M. Vadas v něm navrhuje nový projekt, „*jehož výsledkem bude zpřístupnění a zveřejnění databáze členů KSČ a příslušníků Lidových milicí*“.

A. Portmann - von Arburg o tom už korespondoval s předsedkyní Rady ÚSTR Emilií Benešovou a dospěli ke konsensu, že takový projekt je dobrý, ale musí se vypracovat jeho solidní koncept. Do aktuálního Plánu činnosti se to nemůže stihnout.

Usnesení: Vědecká rada doporučuje, aby ředitelka ÚSTR zvážila vypracování konceptu projektu, navrhovaného M. Vadasem, během příštího roku.

Hlasování: 9 pro, 0 proti, 1 se zdržel.

V. Prečan se ptal, zda bude VR dotazována, koho ze svých řad by navrhovala do výběrové komise, která bude navrhovat příštího ředitele ÚSTR. A. Portmann - von Arburg řekl, že to je kompetence Rady ÚSTR, a připomněl, že VR deklarovala na 2. zasedání v přítomnosti členů Rady ÚSTR svoji ochotu spolupracovat. Iniciativa je však věcí Rady ÚSTR.

Příští zasedání se bude konat v první polovině března.

V. Prečan doporučil v půli února provést anketu o programu příštího zasedání.

Krátce se debatovalo o přípravě Katalogu témat. V. Vlček upozornil, že jednání o něm bude pracné a bude třeba se předem připravit. Jednotlivé návrhy členů VR by měly být k dispozici alespoň dva týdny před zasedáním.

A. Portmann - von Arburg připomněl, že na jeho výzvu poslat dodatečné návrhy pro Katalog nereagoval do vypršení lhůty 15. listopadu 2013 ani jeden člen VR. Všechny návrhy přednesené členy VR během letních měsíců byly již do konceptu Katalogu integrovány. Může potvrdit pracnost tohoto dokumentu, na jehož přípravě již strávil desítky hodin. Návrhy členů VR jsou maximálně 15 % všech tam uvedených návrhů. Při své práci na Katalogu čerpal hlavně ze systematické analýzy činnosti jiných institucí, včetně sesterských ústavů v zahraničí.

Podle V. Prečana bude třeba zvážit, jestli by na tuto práci neměl být angažován placený externista, protože příprava podkladů je velmi časově náročná. V Česku takový ucelený dokument zřejmě ještě vůbec nikdy nevznikl, bude nesmírně cennou pomůckou.

V. Vlček se přimlouvá za to, aby Katalog byl schválen kolektivně v rámci VR. S tím se počítá.

Zasedání skončilo v 17.30 hodin.

Za Vědeckou radu schválil její předseda:
Ladislav Cabada v. r.